

*

Un diķi vecmāmiņa slīcināja kaķēnus. Ne pašā diķī, bet spainī pie diķa, pasmējot no turienes ūdeni, citreiz ar visiem kurkuļiem, tā nu viņi tur miljoniem mira, neizšķīlušās vardes un akli kaķēni. Cīnoties pret nāves smaku, opis ielaida tur mazas, spīdīgas zivteles, bet dižas jēgas nebija, jo diķis tovasar izžuva, stārķis gan dabūja izpriecāties no sirds, līdz ceļiem brida pa dūņām un zvejoja, un zvejoja. Opis sodījās, ka nebūs jaunās karūsu audzes, ka darbs vējā, ka nākamgad dabūs sākt visu no jauna, bet stārķis izskatījās paēdis un apmierināts, un dūņas izveidoja purvāju, kurā saauga vilkuvāles, brūnas, samtainas, bet tas esot bīstami, Pilots mūždien zāģēja, lai bērņus nelaižot, kur vilkuvāles, tur esot dumbrājs, tur aiziešot pa burbuli ka divi deviņi. Kā zinādams, sivēns tāds, ka taisni tur jau visvairāk vilina, kur rudeņos samts pārvēršas pelēkās pūkās, un, ja pa kluso izdodas nogriezt, vecmāmiņa rājas un istabā neļauj nest, piesaukšot nelaimi. Uz rudeni arī zāle otrpus diķim noplaka, kļuva dzeltenbrūna un savēlās kunkuļos, kas nākamajā vasarā opim raisīja lielo pukstēšanu. Un starp dzeltenbrūnajiem kunkuļiem aiz diķa sēdēja zaķis, izlikdamies, ka viņa tur nav, svēti ticēdams, ka viņa kažociņš ir teju tādā pašā krāsā kā zeme. Bet nākamvasar atkal bija ūdens, kaķēnus slīcināju es pati, un pīles stūrēja ūdenī ar iespaidīgu troksni. Tagad diķis ir iztīrīts, iežogots un droši vien pielaiests pilns ar visādām košumzivtelēm, nav vairs ne laipiņas, ne stārķa, ne svētas ticības, ne vilkuvāļu un nekādas vajadzības slīcināt kaķēnus, jo mātiņas laikus tiek sterilizētas vai kaķēnu audzēm izstrādāts realizācijas plāns. Tagad. Lūk, mana atbilde agorafobijai.

Diķis ir arī parkā, pamazām tas pārklājas ar dzeltenām lapām, pa virsu peld platas atmiņas par ziedošām ūdensrozēm, un velk sev virsū maigu rudens dūmaku, krēslo, un parks tukšs kā izslaucīts, pat neviena suņnieka, taisās uz lietu, un Rasa spēji apstājas, dod man paturēt rozes un somiņu, nez kāpēc iedomājusies saraustīt uz augšu melnu kaprona zeķi ar cakatām mežģīnēm augšmalā; mežģīnes ieskauj balto, apaļo augšstilbu,

pelēcīgi izēnojot ādu vēl gaišāku, alabastram līdzīgu, tikai maigāku, dzīvāku, pieskaramāku, drīzāk gaišs zīds vai līgavas tērpa tills.

Es novēršos. Es vēl nekad neesmu gulējusi ar Rasu. Nav ne jausmas par pārējām meitenēm mūsu barā. Viņa ieurbjas manī ar skatienu, ko varētu uzzīmēt kā divas jautājumzīmes, — ne tas man ko izsaka, ne es to saprotu, taču kļūst grūtāk elpot, kļūst sarežģītāk novērst acis no viņas sejas. Ņem savas rozes, ejam, kļūst vēss, tinamies no šīs krēslas. Kā tev nav auksti tais zeķēs, septembris tak jau gabalā; bet dienās vēl silts, viņa spītīgi atcērt, kaķiski piebāzdama rozes man pie deguna.

Pie manas mājas nav nekāda sentimentāla atmiņu dīķa, ir tikai tagad, tikai vecais Vaņa, melanholisks bez gala; Vaņa, kas dienišķi patrolē, savā izkūkotajā prātiņā pierakstīdams, cikos kurš pabeidzis maiņu un atnācis mājās no fabrikas. Es noteikti esmu pirmrindniece, jo izeju no mājas pat svētdienās; darbdienās pirmā aizeju un pēdējā pārnāku (par laimi, Vaņam nav ienācis prātā, ka būtu derīgi palūgt, lai mājās nācēji uzpūš svaigu elpu). Reizumis, protams, gadās dievišķas pašprietiekamības brīži, un tad Vaņa ir neapmierināts, jo es pārnāku par agru, proti, tiklīdz viņa smadzenēs noskanējusi fabrikas svilpe. Toties tad es dzeru tikai tēju.

Es atslēdzu durvis un ar galantu žestu palaižu Rasu pa priekšu; ierasts galvas mājiens un dzēlīgs smīns, kā saprotot, ka ar šo dāmu nekarosi.

Gaitenī, kā allaž, smird pēc mitruma un trupošiem dēļiem, mazliet tā kā pēc pelējuma, tā kā pēc laukiem. Rasa piezīmē, ka tas ir romantiski, un es zobgalīgi aizrādu, ka pūstošā iresnamā reti kad rodams kas romantisks. Ja nu vienīgi uguns krāsni.

Durvis uz virtuvi ir ciet, un viņa aukstasinīgi ielaužas manā istabā, aizsper kurpes, ar strauju vēzienu iemet somiņu kaktā un vaicā pēc kādas vāzes rozēm.

Vāzes, protams, ir virtuvē, es ar ikšķi norādu virzienu; atpakaļ atnākusi, viņa izsaka komplimentu par skaistajiem, vecajiem šķīvjiem (Kuzņecovs, mantojums no vecmāmiņas) un nekavējoties vaicā, kā klājas manai agorafobijai.

“Paldies, vienkārši lieliski! Agorafobija viennozīmīgi jūtas labi,” es paņirgājos, izmakšķerēdama no naktsskapīša korķuviļķi. “Esi tik jauka, aizej vēlreiz papriecāties par tiem antīkajiem šķīvjiem un pie reizes salūko glāzes skapītī virs izlietnes.”

Viņa brīdi uzkavējas: “Vai zini, kas līdz pret agorafobiju?”

Es paraustu plecus un lūkoju, ar ko sevi nodarbināt, lai apzināti izvairotos no šīs sarunas. Pagriežu viešņai muguru un cilāju vecus sējumus, kas samesti lielajā krēslā pie palodzes. Es dzirdu, ka viņa pasmaida: “Kā zini. Bet pamēģini *tagad*,” — un soļi mīksti aizpakšņ uz virtuvi.

Drīz viņa ir atpakaļ, rozes ir nokoptas, vīns saliets, un sievišķīgā nežēlībā Rasa atlaižas manā mūžam nesaklātajā gultā. Es mazliet kavējos, krāsns dūmo, ārā mitrs un spiedīgs, pat ar sveķainiem skaljiem lāga nevelk. Protams, istabā iesit dūmus, un es, drusku vainīga, atskatos uz sievieti savos palagos. Bet viņa ir ieurbusies ar skatienu logā, vērodama rūtis, kas pamazām pārklājas sīkiem pilieniņiem, kuros atspīd āra lampu gaisma un uguns atblāzma. Dūmu smarža pamazām izklīst, bet man gauži gribas atraut viņu no loga, gribas un negribas just skatienu, pievērstu sev.

Tu sāk domāt kā tāda muļķa sieviete, Padma, — pati sev aizrādu, tomēr apvaicājos, vai dūmi nekož acīs.

“Sākums,” viņa atmet ar roku, iesmejoties raganīgā kārdinājumā, “romantika galu galā.”

“Aha, brūkoša krāsns pūstošā mājā, tava kārtējā romantika! Kā tu, tik romantiska būdama, vēl neesi nomainījusi prozu pret dzeju?” es ironizēju, zinādama, ka izaicinu, ka laipoju pa varžacīm, ka teksts ir viņas jutīgā vieta. Bet arī mani pirksti notrīc šķiltavu klakšķī, un augšup kāpj žņaudzošas bailes — Rasa šobrīd uzplēš vecas rētas. Viņa ir piezagusies vājuma brīdī. Liek man būt tai, kas es vairs neesmu. Kas esmu izvēlējusies nebūt, jau kādu laiciņu, kopš izvēlējusies. Es ilgi pūlējos aizkārpīt šo urgu sevī; tiktāl ir veicies patiešām labi; kāda velna pēc viņai ar to jāspēlējas? Pat ja viņa nezina; viņa ir mans tuvākais draugs, viņai ir

jānojaus. Man gribas, lai viņa sajustu. Lai man nekad nebūtu par to jārunā, lai saprastu, bet nekad neprasītu, — ne viņa, lai prasa jebkurš cits, ne viņa, es kā bērns baidos pārvērst šaubas un trīsas vārdos, kas tomēr ir materiālāki, tuvāki realitātei nekā domas.

Taču tie daži dūmi nepalīdz; man jādodas pie viešņas, kas neko nezina, kas izliekas nenojaušam, bet zelta dzīsla manī pulsē. Es ceru, ka vairs nepazīstu savu ķermeni, es ceru uz agorafobiju, es ticu uz pārspīlējumiem, kas, tāpat kā brūkošā krāsns, kā pūstošā māja, kā ikviena hiperbola, tik organiski iederas Pārdaugavas dzīvokļu dabā.

“Par pūstošām mājām!” mēs paceļam glāzes, un Rasa itin omulīgi ieritinās kājgalī. Es šimbrīžam atsēžos uz grīdas pie gultas un sniedzos pēc naktslampiņas slēdža, taču viņa mani attur. Lai istabu izgaismo uguns pa atvērtajām krāsns durtiņām. Dzīva gaisma.

Pēc ierastā scenārija šai brīdī vajadzētu ķerties pie sirdslietu cilāšanas, bet Rasa klusē, veroties ugunī. Es savukārt no apakšas šķielēju uz viņas seju, kur mainās gaismas, liesmai te ceļoties augstāk, te laižoties zemāk, pamazām uz sienas iezīmējas viņas ēna, es piespiežu sevi piecelties un aiziet līdz virtuvei pēc pelnutrauka. Neesmu tik iecirtīga, lai nepīpētu guļamistabā; pasniedzu vienu arī viņai komplektā ar nākamo vīna glāzi un dzīvu uguni. Viņa iekārtojas gultā uz vēdera, pēdas atstutēdama pret sienu, glāzi nolikdama sev priekšā uz grīdas; viņa smēķē lēni, gailošā cigaretes gala plaiksnījiem spožāk izgaismojot viņas seju. Acis šķiet melnas, un apakšlūpa met glāsmainu ēnu, skropstas pēkšņi nodreb, sajūtot manu skatienu.

Tātad mans skatiens ir mainījies. Tātad zvērs manī ir pamodies.

Viņa nodzēš cigareti, atbalstās uz elkoņiem, lai iekārtotos atpakaļ kājgalī, melnās blūzītes izgriezumā pazib maigi krūšu apaļumi, svārciņi paraujas centimetrus piecus augstāk, un es acumirkli aizveru acis.

Negribot plaukstas jūt Dainas krūtis, āda atceras viņas pirkstus, viņas mēli, viņas saskūdušo augumu tepat, šajā gultā, asos zobus, mazā pirkstiņa

ataudzēto nagu, ko viņai patika iecirst man mugurā, un, cik paradok-
sāli, smadzenēm cauri izskrien visas muļķības, ko viņai tik ļoti patika
teikt, par mīlu un orgasmu, un to, ka nedrīkstu viņu aizmirst un pamest,
un to, ka esmu labākais, kas ar viņu šai-mūžā noticis. Un mūždien viņa
sodījās par manu cinisko smīnu, par manu neticību, par manu mirkļa
izjūtu, par manu *tagad*, — ka tā tak nedrīkst, ka nedrīkst viens būt tik
negatīvs un nekam neticošs. Pieņemu, slepenībā viņa visā vainoja mani.
Bet nerima malt, ka mūs nekad neiznīcinās, ka mēs būsīm vienmēr, laikā
un aiz laika. Daina, redz, ticēja reinkarnācijai. Tomēr galu galā izvēlē-
jās psihiatru par mātes naudu.

“Es šovakar gribu piemauties līdz lūpai,” Rasa beidzot ierunājās, ar pirk-
stu domīgi vilkdama pa glāzes malu.

“Aha, un rīt laist pāri tai piemautajai lūpai Vaņam zem logiem,” es
nosmeju pretī, īsti nepazīdama balsi, kas runā. Rīt sestdienu, nav ne
darba, ne mācību. Man. Par Rasu nav ne jausmas, viņa strādā mūzikas
veikalā, tur it kā maiņu darbs, bet viņa mainās ar kādu no “sakarīgajiem
kolēģiem”, garmatainu puisi, uz kuru vienubrīd bija uzlikusi aci. Tas kaut
kā pagaisa, nezināmu iemeslu miglā tīts, bet maiņas iespēja palika, kā
tik patīk, lai piektdienu vakari un sestdienu rīti brīvāki, visu svētdienu
varot strādāt, ja ir tāda vajadzība. Nekādi svētdienas pikniki viņas darba
dēļ atcelti netiek, jo nemaz nav bijuši ieplānoti.

“Tu vēl dusmojies uz mani par Glumo?” Rasa paliecas uz manu pusi,
un es trūkstos kājās vēlreiz pielikt malku.

Pie krāsns papurinu galvu: “Nē. Es jau tev stacijā teicu, patiesībā
man nospļauties.”

“Tas ir sarežģīti, es negribu tāpēc sačakarēt to, kas mums ir ar tevi.”

“Stop, dārgā, mums ar tevi pagaidām nekā nav,” es mēģinu jokot,
bet viņš, saplūdis ar dzīvu uguni, smejas par manu vientiesību pašas asins-
vados, un viņa valšķējas manos palagos tik velnišķīgi skaista kā kārdinā-
jums, izkāpis no elles rīkles.

SATURS

I

DIAGNOSIS

9

II

LETHARGIA

49

III

DELIRIUM TREMENS

97

IV

PARANEUROSES

161